EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 2.7.2024.
COM(2024) 257 final

2024/0148 (COD)

Prijedlog

ODLUKE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o donošenju od strane Unije Sporazuma o tumačenju i primjeni Ugovora o Energetskoj povelji između Europske unije, Europske zajednice za atomsku energiju i njihovih država članica

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Ugovor o Energetskoj povelji (ECT) multilateralni je sporazum o trgovini i ulaganjima koji se primjenjuje na energetski sektor koji je potpisan 1994. i stupio je na snagu 1998. Europska unija je stranka ECT-a[1], zajedno s Euratomom, 22 države članice EU-a (na dan 19. lipnja 2024.)[2] te Japanom, Švicarskom, Turskom i većinom zemalja zapadnog Balkana i bivšeg SSSR-a, uz iznimku Rusije[3] i Bjelarusa[4].
Primjenjujući ista načela, u predmetu *Komstroy*[5] Sud EU-a odlučio je da se članak 26. stavak 2. točka (c) ECT-a mora tumačiti na način da se ne primjenjuje na sporove između države članice i ulagača iz druge države članice u vezi s ulaganjem potonjeg u prvoj državi članici. Arbitražni sudovi ipak i dalje prihvaćaju nadležnost i donose odluke u postupcima unutar EU-a. Komisija je 5. listopada 2022. Vijeću, Europskom parlamentu i državama članicama uputila Komunikaciju u kojoj navodi svoju namjeru da započne pregovore o sporazumu između Unije, Euratoma i država članica u vezi s tumačenjem Ugovora o Energetskoj povelji koji bi posebno uključivao potvrdu o tome da se ECT nikada nije primjenjivao, da se ne primjenjuje i da se neće primjenjivati unutar EU-a, da ECT ne može služiti kao osnova za arbitražni postupak i da se klauzula o vremenskom ograničenju valjanosti ne primjenjuje. Ti su pregovori održani. Tekst međusobnog dogovora sada se smatra stabilnim. Događaj parafiranja teksta, kojim se ukazuje na to da su pregovori zaključeni, održan je 26. lipnja 2024.

• Predviđeni sporazum

U sporazumu se ne navodi ništa novo. Odraz je sudske prakse Suda EU-a i potpuno je u skladu s utvrđenim stajalištem Unije izraženim u više navrata, među ostalim u javnim raspravama u jurisdikcijama trećih zemalja. U uvodnim izjavama sporazuma navode se povijest i kontekst sporazuma, uključujući posebno tumačenje prava Unije prema Sudu EU-a, te se potvrđuje činjenica da se donošenjem odluka u arbitražnim postupcima unutar EU-a ugrožava učinkovita provedba prava Unije. Jedinom materijalnom odredbom (članak 2.) utvrđuje se zajedničko razumijevanje stranaka sporazuma u pogledu neprimjenjivosti članka 26. stavka 2. točke (c) ECT-a unutar EU-a i posljedičnog nepostojanja pravne osnove za arbitražne postupke unutar EU-a, kako je navedeno u međusobnom sporazumu.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Arbitražni sudovi, koji stalno prihvaćaju nadležnost zbog nepostojanja valjanog arbitražnog sporazuma, nisu poštovali presudu u predmetu *Komstroy*, zbog čega su arbitražne odluke donesene i nastavljaju se donositi na način koji je suprotan pravilima Europske unije i

---

1 Odluka Vijeća i Komisije 98/181/EZ, EZUČ, Euratom od 23. rujna 1997. o sklapanju, od strane Europskih zajednica, Ugovora o Energetskoj povelji i Protokola uz Energetsku povelju o energetskoj učinkovitosti i povezanim okolišnim aspektima (SL L 69, 9.3.1998., str. 1.–116.).

2 Italija se 2015. jednostrano povukla. Francuska, Njemačka, Poljska i Luksemburg također su pokrenuli postupak povlačenja od prosinca 2022. do lipnja 2023., što je rezultiralo izlaskom Francuske, Njemačke i Poljske iz Ugovora o energetskoj povelji u prosincu 2023. te Luksemburga 17. lipnja 2024.

3 Na izvanrednoj Konferenciji o Energetskoj povelji održanoj 24. lipnja 2022. Ruskoj Federaciji ukinut je status promatrača.

4 Na izvanrednoj Konferenciji o Energetskoj povelji održanoj 24. lipnja 2022. ukinut je status promatrača Bjelarusu i privremena primjena Ugovora o energetskoj povelji u Bjelarusu.

5 Presuda u predmetu *République de Moldavie*, C-741/19, EU:C:2021:655.

EURATOM-a. Te su odluke često predmet postupka izvršenja, među ostalim u trećim zemljama. Stoga postoji rizik od proturječnosti između Ugovorâ i ECT-a kako ga tumače neki arbitražni sudovi, što bi se, ako to potvrde sudovi treće zemlje, *de facto* pretvorilo u pravni spor jer bi arbitražne odluke kojima se krši pravo EU-a bile u opticaju u pravnom poretku trećih zemalja.

Prema sudskoj praksi Suda, rizik od pravnog spora može dovesti do nespojivosti međunarodnog sporazuma s pravom EU-a. Komisija smatra da je potrebno ukloniti svaki rizik od proturječnosti kako bi ECT bio spojiv s Ugovorima. Energetska politika Unije mora uključivati postizanje usklađenosti sa sudskom praksom Suda EU-a i izbjegavanje proturječnosti između ECT-a, akta prava Unije te UFEU-a i UEU-a. S obzirom na stajalište arbitražnih sudova, bit će važno da se pitanje tog rizika rješava iz perspektive međunarodnog prava. U tu je svrhu Komisija pregovarala o Sporazumu o tumačenju i primjeni Ugovora o energetskoj povelji između Europske unije, Europske zajednice za atomsku energiju i njihovih država članica.

Sporazum je nužna mjera za postizanje ciljeva energetske politike Unije, kako je prethodno navedeno. Odluku o odobrenju potpisivanja sporazuma u ime Unije trebalo bi stoga donijeti na temelju članka 194. UFEU-a.

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

Države članice ne mogu same potpisati Sporazum u ime Unije. Države članice će, ako to smatraju primjerenim, potpisati Sporazum u svoje ime. Unija je također ugovorna stranka ECT-a te je s obzirom na to na zakonodavcu Unije da odluči treba li Unija postati stranka Sporazuma o tumačenju tog ugovora.

- **Proporcionalnost**

Postojeća sudska praksa Suda EU-a i brojne intervencije Komisije pred arbitražnim sudovima i sudovima trećih zemalja nisu bile dovoljne da se osigura učinkovita provedba prava Unije i uklone rizici od proturječnosti između ECT-a te UFEU-a i UEU-a.

- **Odabir instrumenta**

Kako bi se postigao željeni učinak na praksu odlučivanja arbitražnih sudova, akt koji treba donijeti mora biti akt međunarodnog prava. Komisija stoga smatra da je odgovarajuće rješenje donošenje instrumenta u obliku sporazuma između stranaka o tumačenju ugovora.

3. UTJECAJ NA PRORAČUN

Nema

4. DRUGI ELEMENTI

U kasnim fazama pregovora o sporazumu istaknuta je mogućnost davanja izjave o pravnim posljedicama presude u predmetu *Komstroy* kao sredstva za formalizaciju, već sada, zajedničkog dogovora koji se odražava u međusobnom sporazumu. Komisija je potpisala tu izjavu u ime Unije.

2024/0148 (COD)

Prijedlog

ODLUKE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o donošenju od strane Unije Sporazuma o tumačenju i primjeni Ugovora o Energetskoj povelji između Europske unije, Europske zajednice za atomsku energiju i njihovih država članica

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 194.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrta zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

(1) U predmetu *Republika Moldova protiv Komstroya*, C-741/19, Sud EU-a zaključio je da članak 26. stavak 2. točku (c) ECT-a treba tumačiti na način da se ne primjenjuje na sporove između države članice i ulagača iz druge države članice u pogledu njegova ulaganja u prvoj državi članici.

(2) Međutim, arbitražni sudovi i dalje prihvaćaju nadležnost i donose odluke u postupcima unutar EU-a koji se navodno temelje na članku 26. stavku 2. točki (c) ECT-a. Prema Sudu EU-a svaka takva arbitražna odluka mora se smatrati nespojivom s pravom EU-a, posebno s člancima 267. i 344. UFEU-a. Takva odluka stoga ne može proizvesti nikakav učinak i ne može se izvršiti kako bi se isplatila naknada koja je njome dodijeljena.

(3) Učinkovita provedba prava Unije narušava se donošenjem takvih odluka u arbitražnim postupcima unutar EU-a. Stoga postoji rizik od proturječnosti između Ugovorâ i ECT-a kako ga tumače neki arbitražni sudovi, što bi se, ako to potvrde sudovi treće zemlje, *de facto* pretvorilo u pravni spor jer bi arbitražne odluke kojima se krši pravo EU-a bile u opticaju u pravnom poretku trećih zemalja.

(4) Prema sudskoj praksi Suda, rizik od pravnog spora može dovesti do nespojivosti međunarodnog sporazuma s pravom EU-a. Potrebno je ukloniti rizik od pravnog spora. Donošenje instrumenta međunarodnog prava kojim se utvrđuje zajedničko razumijevanje potpisnika o neprimjenjivosti članka 26. Ugovora o energetskoj povelji kao osnove za arbitražne postupke unutar EU-a trebalo bi pomoći u postizanju tog cilja.

(5) Komisija, u ime Europske unije i EURATOM-a, i države članice uspješno su zaključile pregovore o uvjetima takvog sporazuma. Zajedničko razumijevanje sadržano u tom sporazumu ponovljeno je u Izjavi o pravnim posljedicama presude Suda u predmetu *Komstroy* i zajedničkom dogovoru o neprimjenjivosti članka 26. Ugovora o Energetskoj povelji kao osnove za arbitražne postupke unutar EU-a, od 26. lipnja 2024.

(6) Sporazum bi trebalo potpisati podložno njegovu kasnijem sklapanju,

DONIJELI SU OVU ODLUKU:

Članak 1.

Sporazum iz Priloga donosi se podložno potpisivanju, u ime Unije, navedenog Sporazuma.

Predsjednicu Komisije ovlašćuje se da odredi jednu ili više osoba ovlaštenih za potpisivanje Sporazuma u ime Unije.

Članak 2.

Ova Odluka stupa na snagu na dan donošenja.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament	*Za Vijeće*
Predsjednica	*Predsjednik*